

VENY, Joan: *Introducció a la dialectologia catalana*. Barcelona, Enciclopèdia Catalana, 1986, sèrie Manuals de Llengua Catalana, sota la coordinació de Joan Solà.

Si fer una ressenya d'un titol fos informar dels plantejaments de l'obra i es tractés d'establir la seva finalitat i tanmateix la vàlua de les seves conclusions, en aquest cas no ens caldria altra cosa que transmetre al concís pròleg del seu autor. Joan Veny s'hi refereix a com de la col.laboració dins una manual conjunt de llengua catalana es passà a possibilitar una monografia que es plantejà com a «complement» d' *Els parlars catalans* (Palma de Mallorca, Moll, 1982). Es a dir, com a introducció «...en els mètodes de treball dialectològic usats en especial per la Romanística i assajats d'alguna manera a casa nostra» (p. 9). Això presuposava, més que compondre una dialectologia catalana *strictu sensu* —tasca ja establerta per l'autor al títol anteriorment citat, i al previ d' *Els parlars. Síntesi d'una dialectologia catalana* (Barcelona, Dopesa, 1980) —, contemplar la pràctica metodològica desenvolupada per la dialectologia catalana com a disciplina de la ciència lingüística. Es cap aquest terreny on ens porta aquesta introducció; i es, per això mateix, pel que cal acceptar el seu final obert, tant amb l'anunci d'una obra futura, com per les referències, necessàriament breus, a nous mètodes, la pràctica i utilització dialectològiques dels quals no han fet altra cosa que començar a la nostra filologia. D'aquesta manera s'estableix que la finalitat ha segut la de tractar «...d'aclarir conceptes, comentar mètodes, resumir treballs que poden esdevenir pautes de treball» (p. 9).

Però on, ara i aquí, al comentarista li queda una possibilitat, la de presentar aquesta *Introducció a la dialectologia catalana*, des d'una valoració feta des de fora, és contemplant la capacitat i vàlua metodològica, caldria dir, amb la qual Joan Veny ens parla de mètodes. La seva exposició —entesa, pensem, com a exercici assagístic i docent, expositiu i pràctic— es mou dins una informació d'ordre romanístic d'ampli alcanç amb la qual el material dialectològic català queda recolzat. Així, es contemplaran les consideracions de Mossèn Antoni Alcover sobre el concepte de dialecte entre les d' altres lingüistes, d' E. Coseriu a A. Galmés; es revisarà la composició dels ALC, ALPO i ALDC en relació amb l'elaboració dels principals atlas lingüístics romànics —ALF, NALF, AIS, ALPI—; es presentarà l'arxiduc Lluís Salvador d'Àustria-Toscana com a precursor de la metodologia «Wörter und Sachen» a ca nostra; o es referiran les pràctiques fonològiques realitzades amb el català per E. Alarcos (1954, 1979), R. Cerdà (1963, 1979), G. Colon (1970), A. Guirau (1979) o J. Rafel (1981), dins un espai de la investigació les experimentacions del qual «...dins el domini romànic, seran més aviat tardanes», així les d'A.

Martinet (1945), L. Heilmann (1965) (p. 184). Tot això per parlar només d'elements de correspondència històrico-filològica. Aquesta positura condueix, també, de les discussions més estrictament conceptuals a la revisió de mètodes ja tradicionals en la dialectologia —geogràfic, cultural, filològic, tanmateix l'estructural— i a les noves propostes d'una dialectologia generativa i d'una dialectologia social. Tot presentat sota un revisionisme crític, ja sigui al contemplar els plantejaments de M. Alvar sobre les relacions entre dialecte, llengua i estat (pp. 18-21), ja sigui davant el mètode dialectomètric o el criteri d'intercomprensió practicats per H. Guiter i Ch. F. Hockett, respectivament, i la seva aplicació al cas del català (pp. 22-27).

Sota aquesta intenció, Joan Veny realitza un vertader exercici de revisió històrica de la dialectologia, paral·lelament a una prova pràctica de les diverses propostes d'estudi. Es així, per exemple, com la revisió del mètode geogràfic serà aprofitada per a donar una pregona i organitzada informació sobre qüestions teòriques. Realització i aplicació de qüestionaris, naturalesa d'enquestadors i informadors, sistema de transcripció, elements cartogràfics, inconvenients i dubtes davant el mètode directe i els útils elèctrics com a mitjans per a transmetre el material arreplegat, descobreixen al principiant *la cara oculta* de la dialectologia, de la que, sovint, tan sols se li donen els resultats. Aquí, aquests apareixen al mateix temps que els mitjans d'investigació. Pel que fa al mètode filològic, aquest li permetrà tornar sobre la dialectologia diacrònica i exemplificar-la amb un tema ben volgut i pregonament treballat per l'autor, el de la qüestió de la fragmentació medieval del català. I finalment, a l'apèndix, contempla els primers passos d'una dialectologia generativa que també comença a ésser practicada en català —M. Saltarelli (1970), J. Mascaró (1978)—, i els de la dialectologia social, fortament arrelada al nostre espai des de l'estudi inaugural d'A. Badia (1969). En els dos casos, donant sempre una informació teòrica prèvia.

Amb aquest doble, equilibrat plantejament i amb tot el material dialectològic contingut —punt, l'un i l'altre, oberts mitjançant l'aportació d'un important repertori bibliogràfic (pp. 213-230)—, Joan Veny ofereix amb la seva *Introducció a la dialectologia catalana* un estudi que considerem d'alcanc romanístic. Que l'autor hagi dedicat alguns dels capítols a matèria dialectal estrictament catalana —el segon, sobre les propostes de divisió i nomenclatura dels dialectes catalans— no tanca aquest llibre a possibles interessats per la dialectologia d'orige no català. Som del criteri de considerar l'obra de Joan Veny en la seva dimensió romànica. D'acceptar i significar la seva aparició sota el doble signe de la rigor científica i la capacitat expositiva que fan d'aquest llibre una obra de consulta de primer ordre. Ha rebut el Premi Sanchis Guarnier a la unitat de la llengua (1986) i va per la segona edició; dins la mateixa sèrie, entre 1985 i 1986, han aparegut *Història del lèxic català* de J. Bruguera, *Història de la normativa catalana* de M. Segarra, *Lexicologia i Semàntica* de M. T. Cabré i G. Rigau, *Sintaxi generativa catalana* de S. Bonet i J. Solà, *Panorama de la lexicografia catalana* de G. Colon i J. Soberanas.

JUAN MIGUEL RIBERA LLOPIS

- RECASENS, D. (1985): *Estudi lingüístic sobre la parla del Camp de Tarragona*, Curial, Edicions Catalanes-Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
 COLOMINA, J. (1985): *L'alacantí. Un estudi sobre la variació lingüística*, Institut d'Estudis «Juan Gil-Albert» - Diputació Provincial d'Alacant.

El pasado año 1985 el panorama editorial catalán se vio enriquecido con estas dos necesarias aportaciones en el campo de la bibliografía especializada en dialectología. Daniel Recasens y Jordi Colomina son dos jóvenes profesores universitarios que han estudiado en amplitud dos de los geolectos catalanes de mayor interés por su situación de tránsito: el tarraconense, a caballo entre los dos grandes bloques dialectales del catalán —el oriental y el occidental—, y el